

ทรัพย์สินทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญาในความหมายอย่างกว้าง หมายถึงการสร้างสรรคทางปัญญาของมนุษย์ซึ่งแสดงออก ในรูปแบบใดก็ตามที่ทรัพย์สินทางปัญญานี้ อาจเป็นสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น ความคิด แนวคิด กรรมวิธี หรือทฤษฎี ทรัพย์สินทางปัญญา ยังอาจปรากฏในรูปแบบที่จับต้องได้ เช่น การประดิษฐ์ สินค้า หรือสื่อรูปแบบอื่นที่จับต้องได้ นอกจากนี้ ทรัพย์สินทางปัญญา ยังอาจรวมถึงความรู้ การค้นพบ หรือการสร้างสรรคอีกด้วย จะเห็นได้ว่า ความหมายอย่างกว้างของทรัพย์สินทางปัญญานี้ เน้น ที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญของมนุษย์ โดยไม่ได้คำนึงถึงชนิดของการสร้างสรรค หรือวิธีการสร้างสรรคหรือวิธีการในการแสดงออกแต่อย่างใด

ทรัพย์สินทางปัญญาในความหมายอย่างแคบนั้น ถูกนิยามขึ้นเพื่อสนองตอบนโยบาย ทรัพย์สินทางปัญญาจะถูกจำแนก เป็นประเภทต่าง ๆ ตามผลผลิตทางปัญญา ภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ นโยบายของรัฐ ประโยชน์ในทางสังคม และเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ฯลฯ ทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภทมีบทบัญญัติแห่งกฎหมาย กำหนดรับรอง และให้ความคุ้มครองที่แตกต่างกัน นโยบายของรัฐเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา และการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาแต่ละประเภท บัญญัติไว้ภายใต้กฎหมายไม่ว่าจะเป็นกฎหมายที่บัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษรหรือกฎหมายจารีตประเพณี ตามแต่ระบบ กฎหมายของประเทศนั้น ๆ จะเห็นได้ว่า ความหมายอย่างแคบของทรัพย์สินทางปัญญานี้ กำจัดอยู่ที่การสร้างสรรค ของมนุษย์ที่กฎหมายรับรองไว้เท่านั้น

ทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นทรัพย์สินที่จับต้องไม่ได้เสมอ ซึ่งถือเป็นสิทธิในทรัพย์สินนั่นเองสิทธิในทางทรัพย์สินนี้ ถูกจัดว่าเป็นทรัพย์สินหรือสิทธิในทรัพย์สินนี้เองจากผลทางปัญญาเป็นผลโดยตรงมาจากกำลังที่ทุ่มเททั้งหมดซึ่งสามารถ ประเมินค่าในทางเศรษฐกิจได้ ไม่ว่ากำลังนั้นจะเป็นการลงทุนทางการเงิน แรงงาน เวลา ฯลฯ

ทรัพย์สินทางปัญญาเป็นสิทธิทั้งหลายซึ่งให้แก่บุคคลที่มีคุณสมบัติ เฉพาะตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อธิบายอย่างง่าย ๆ ได้ว่า ทรัพย์สิน ทางปัญญานั้นเป็นสิทธิต่าง ๆ แต่เพียงผู้เดียวที่ผู้สร้างสรรค์จะกระทำ การบางอย่างเกี่ยวกับงานสร้างสรรค์ของตน ในทางทฤษฎี ทรัพย์สิน ทางปัญญาเป็นสิทธิ ในการป้องกันมิให้ผู้อื่นมากระทำการใด ๆ อัน เป็นสิทธิของผู้สร้างสรรค์แก่งานสร้างสรรค์ รวมตลอดถึงสิทธิในการ บังคับสิทธิตามกฎหมายแก่ผู้ละเมิดสิทธิของผู้สร้างสรรค์ด้วย แนวความคิดนี้มีความสำคัญมากเพราะจะต้องใช้ในการให้คำตอบว่า ผู้ทรงสิทธิกระทำอย่างไรบ้างต่องานสร้างสรรค์ทางปัญญาของตน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง การที่ผู้ทรงสิทธิมีสิทธิกระทำการอย่างไรบ้าง ต่อบุคคลซึ่งละเมิดสิทธิของตนเป็นสิ่งสำคัญมาก มิฉะนั้นระบบของ ทรัพย์สินทางปัญญาก็จะประสบความล้มเหลว

นอกจากสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์แล้ว ระบบกฎหมาย อาจให้สิทธิคนอื่น ๆ ในทางทรัพย์สินทางปัญญาอีกด้วย ในบาง ประเทศกฎหมายอาจบัญญัติให้สิทธิในการได้รับค่าตอบแทนและ ธรรมสิทธิ สิทธิประเภทแรก คือ สิทธิของผู้ทรงสิทธิในการได้รับ ค่าตอบแทนในการใช้ทรัพย์สินทางปัญญาที่นอกเหนือจากสิทธิแต่ เพียงผู้เดียวในการห้ามใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต สิทธินี้ได้รับการ ยอมรับเป็นส่วนหนึ่งของสิทธินักแสดง ส่วนสิทธิประเภทหลังนั้น ผู้ สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ธรรมสิทธิในการขอให้ชื่อของตนเอง ปรากฏในงานที่มีการโฆษณาหรือในการห้ามมิให้มีการดัดแปลง หรือ เปลี่ยนแปลงงานอันเป็นการเสียหายแก่เกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์

แม้ว่าทรัพย์สินทางปัญญาจะมีอยู่เมื่อผลผลิตทางปัญญาได้ สร้างสรรค์ขึ้น แต่มีข้อสังเกตว่าสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญานั้นแยก ต่างหากจากกรรมสิทธิในสื่อแห่งผลผลิตทางทรัพย์สินทางปัญญา ลิขสิทธิ์ในหนังสือจะไม่ใช่เป็นสิ่งที่เดียวกันกับความเป็นเจ้าของ หนังสือซึ่งจับต้องได้สิทธิบัตรในเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์แยก ต่างหากจากความเป็นเจ้าของเครื่องมือ เจ้าของหนังสือหรือ เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ มีกรรมสิทธิในการใช้หรือจัดการทรัพย์สินนั้น ตามความประสงค์ แต่ไม่สามารถทำการใด ๆ ซึ่งละเมิดต่อสิทธิแต่

เพียงผู้เดียวของผู้ทรงลิขสิทธิ์ หรือผู้ทรงสิทธิบัตร เจ้าของหนังสือไม่สามารถทำซ้ำหนังสือโดยปราศจากความยินยอมของเจ้าของลิขสิทธิ์ เนื่องจากบทธิในการทำซ้ำเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้ทรงสิทธิ ผู้ซื้อเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถผลิตเครื่องมือที่มีสิทธิบัตรได้ เพราะสิทธิในการผลิต กรรมวิธี หรือสินค้าที่ได้รับสิทธิบัตรเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้ทรงสิทธิบัตร หลักเกณฑ์ในการแยกต่างหากจากกันนี้ใช้กับทรัพย์สินทางปัญญาทุกประเภท

กฎเกณฑ์นี้ยังใช้กับกรณีที่สื่อจับต้องได้ของทรัพย์สินทางปัญญา เช่น หนังสือ สิ่งบันทึกเสียง เครื่องมือที่ได้รับสิทธิบัตร สินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าอยู่ในความครอบครองของบุคคลเป็นระยะเวลา นาน ระบบกฎหมายอาจทำให้บุคคลได้มาซึ่งสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ โดยการครอบครองปรปักษ์ซึ่งคือการครอบครองทรัพย์สินอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมาย เนื่องจากสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาแยกต่างหากจากสิทธิในสื่อ การแสดงออกการครอบครองสื่อซึ่งอาจจะทำให้ได้มาซึ่งอาจจะทำให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินนั้น ไม่ทำให้ผู้ครอบครองได้มาซึ่งในทรัพย์สินทางปัญญา

เหตุผลในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ระบบของทรัพย์สินทางปัญญาให้ความคุ้มครองที่กว้างขวาง ผู้ทรงสิทธิสามารถใช้การ เยียวยาความเสียหายได้ในทางแพ่ง หรือใช้กระบวนการทางอาญา หรือมาตรการทางบริหารที่บัญญัติไว้ในกฎหมายที่เกี่ยวข้องกันได้ ในกระบวนการทางการแพ่งนั้นผู้ทรงสิทธิสามารถเรียกร้องให้มีการเยียวยาทางการเงิน เช่น ค่าเสียหาย หรือเรียกให้ผู้ละเมิดกระทำการ หรือละเว้นการกระทำ อาทิ ให้หยุด แจกจ่ายสินค้าที่ละเมิด การดำเนินคดีทางอาญาเป็นการที่โจทก์เรียกร้องให้ลงโทษทางอาญาแก่จำเลย เช่น จำคุก หรือปรับ ในบางระบบกฎหมายอาจบัญญัติให้มีมาตรการทางบริหารเพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นได้ หรือเพื่อแก้ไขขั้นตอนที่ผิดพลาดได้ เช่น การเพิกถอนการจดทะเบียน เป็นต้น

การคุ้มครองตามกฎหมายเกิดจากแนวความคิดในเรื่องความยุติธรรมตามธรรมชาติและผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของบุคคล เป็นที่ยอมรับกันว่าผู้สร้างสรรค์งานเป็นผู้มีสิทธิโดยชอบที่จะได้ประโยชน์จากความอดสาหของตน ในทางกลับกันผู้ซึ่งเก็บเกี่ยวจากสิ่งซึ่งไม่ใช่ผลอันเกิดจากแรงงานของตนจะต้องรับผิดชอบต่อผู้ทรงสิทธิ การมาใช้โดยผู้ละเมิดถือว่าการสูญเสียทางเศรษฐกิจแก่ผู้ทรงสิทธิ เนื่องจากผู้ทรงสิทธิไม่ได้รับค่าตอบแทนซึ่งเขาควรจะได้รับจากการใช้โดยมิได้รับอนุญาต ภายใต้หลักความเสียหาย ระบบการคุ้มครองถูกบัญญัติขึ้นเพื่อให้ผู้ละเมิดที่มีได้รับอนุญาตต้องจ่ายค่าทดแทนแก่ผู้ทรงสิทธิในการละเมิด ตามแนวคิดนี้วัตถุประสงค์ดั้งเดิมของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญามุ่งสนับสนุนการสร้างสรรค์และให้ความยุติธรรมแก่บุคคลผู้สมควร ในเวลานั้นการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเป็นเพียงประเด็นภายในประเทศ ผลกระทบที่ใช้นำมาพิจารณาและมาตรการเยียวยาความเสียหายโดยส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของบุคคลทั้งนี้ ไม่ได้คำนึงถึงประเด็นในระดับชาติหรือสากลแต่อย่างใด

ในยุคสมัยต่อมา เห็นว่ามีความเกี่ยวพันกันระหว่างการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาและประโยชน์ของชาติ ประเด็นของทรัพย์สินทางปัญญานำมาเกี่ยวกับประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศคู่ค้า เนื่องจากทรัพย์สินทางปัญญาเป็นองค์ประกอบที่จำเป็นของสินค้าและบริการฉะนั้น การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ไม่เพียงพออาจเพิ่มขอบการแข่งขันนอกกฎหมายและการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมกับสินค้าคู่แข่ง เพราะไม่ได้รวมค่าวิจัยและพัฒนาสินค้าและบริการนั้น สถานการณ์นี้จึงถูกอ้างว่าเป็นสาเหตุแห่งการบิดเบือนทางการค้าประเทศซึ่งเผชิญหน้าหรือกำลังเผชิญหน้ากับผลกระทบทางเศรษฐกิจจึงร้องขอประเทศคู่ค้าของตนในการให้ความคุ้มครองแก่ทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ มิฉะนั้นจะมีมาตรการตอบโต้ทางการค้าตอบแทน มาตรการกระทำโดยฝ่ายเดียวและตามความสมัครใจ แต่ก็ได้ผลในบางกรณีเนื่องจากยังไม่มีการกีดกันระหว่างประเทศซึ่งครอบคลุมถึงเรื่องนี้โดยตรง ประเทศผู้ส่งออกต้องชั่งน้ำหนักระหว่างประโยชน์ในการส่งออกของตนกับ

ผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา เพื่อที่จะตัดสินใจวางนโยบายว่าจะพัฒนาระบบทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศหรือไม่

ความสำเร็จในการก่อตั้งองค์การการค้าโลก (WTO) เป็นพัฒนาการล่าสุดของกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศในการให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การเจรจาแกตต์ (GATT) รอบอุรุกวัยได้มีการบรรจุระเบียบวาระเรื่องการค้าที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทรัพย์สินทางปัญญาประเด็นนี้ถูกเสนอโดยกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมซึ่งมีประโยชน์ในทางเศรษฐกิจมากในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา กลุ่มประเทศเหล่านี้ตระหนักว่ากฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในความตกลงระหว่างประเทศที่มีอยู่ยังไม่เพียงพอ เนื่องจากไม่มีมาตรการบังคับในกรณีที่ประเทศสมาชิกไม่สามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ได้ หากประเด็นในเรื่องการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวพันกับประเด็นในเรื่องการค้าระหว่างประเทศโดยการนำเอากระบวนการระงับข้อพิพาทมาใช้ในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาในระดับโลกก็จะเป็นจริง เนื่องจากเศรษฐกิจของแต่ละประเทศต่างก็ขึ้นอยู่กับ การส่งออกสินค้าและบริการ การทำลายกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศใหม่นี้อาจนำมาซึ่งผลกระทบร้ายแรงต่อเศรษฐกิจการส่งออกของประเทศ กลไกใหม่ซึ่งผูกการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเข้ากับการค้าระหว่างประเทศ คือ ความตกลงว่าด้วยสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับการค้า หรือ TRIPS ซึ่งมีผลบังคับใช้ในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) ในส่วนอารัมภบทของ TRIPS สะท้อนให้เห็นความเกี่ยวพันนี้ว่า

"ปรารถนาที่จะลดการบิดเบือนและอุปสรรคที่มีต่อการค้าระหว่างประเทศและคำนึงถึงความจำเป็นที่จะส่งเสริมให้มีการคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาอย่างมีประสิทธิภาพและเพียงพอ และเพื่อให้มั่นใจว่ามาตรการและขั้นตอนการบังคับสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการค้าโดยชอบ..."

ดังนั้น เหตุในการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาจึงมีการพัฒนาขึ้น การคุ้มครองซึ่งเดิมเห็นว่าเป็นการสนับสนุนการสร้างสรรคทาง ปัญญา และตระหนักถึงความเป็นธรรมตามธรรมชาติของบุคคล ใน เวลาต่อมาการคุ้มครองถูกปรับขยายขึ้นโดยผลประโยชน์ทาง เศรษฐกิจของชาติ เพื่อให้หลุดรอดจากการกระทำโดยฝ่ายเดียวที่ กำหนดโดยประเทศคู่ค้า ในที่สุดการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาก็ ถูกยกขึ้นไปสู่ระดับระหว่างประเทศโดยสมบูรณ์เมื่อประเด็นนี้ เกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ วัตถุประสงค์ของการคุ้มครองใน ขั้นนี้ไม่ใช่มีเพียงเพื่อกระตุ้นให้มีการสร้างสรรค์ทางปัญญาและ ปกป้องผลประโยชน์ของบุคคลอีกต่อไป แต่ยังเพื่อทำให้เศรษฐกิจ ของชาติมั่นคงขึ้นซึ่งการนี้ผู้ที่ถูกกระทบไม่ใช่เป็นเพียงบุคคล ธรรมดาเท่านั้น แต่คือประเทศชาติโดยรวมนั่นเอง

ขอบเขตและเขตอำนาจแห่งการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

โดยหลักการแล้ว การคุ้มครองคือการให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวแก่ผู้ ทรงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาได้แก่ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า สิทธิบัตร ฯลฯ สิทธิแต่เพียงผู้เดียวเป็นสิทธิในทางนิเสธที่จะทำ ให้ผู้อื่นจากการกระทำซึ่งเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่กฎหมายบัญญัติ ให้แก่ผู้ทรงสิทธิผู้ซึ่งละเมิดสิทธิแต่เพียงผู้เดียวจะได้รับการลงโทษ ทางแพ่งหรือทางอาญาตามแต่ที่กำหนดไว้ในกฎหมาย กฎหมาย ของบางประเทศมีการให้สิทธิพิเศษอย่างอื่นนอกเหนือจากสิทธิแต่ เพียงผู้เดียวอีกด้วย มีการยอมรับแนวความคิดเรื่องสิทธิข้างเคียงซึ่ง เป็นสิทธิที่เกี่ยวข้องกับลิขสิทธิ์ซึ่งผู้ทรงสิทธิไม่มีสิทธิแต่เพียงผู้ เดียว แต่มีสิทธิอย่างอื่นที่ด้อยกว่า เช่น สิทธิในการได้รับ ค่าตอบแทนเพื่อปกป้องประโยชน์ในทางเศรษฐกิจของตน อย่างไรก็ตาม สิทธิข้างเคียงอาจครอบคลุมทั้งสิทธิแต่เพียงผู้เดียวและสิทธิใน การได้รับค่าตอบแทน ตัวอย่างเช่น พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ของไทย บัญญัติว่า นอกจากสิทธิแต่เพียงผู้เดียวแล้วนักแสดงยังมีสิทธิได้รับ ค่าตอบแทนจากผู้นำสิ่งบันทึกเสียงซึ่งได้นำออกเผยแพร่เพื่อ วัตถุประสงค์ทางการค้าแล้วหรือนำเอาสำเนาของงานนั้นไปเผยแพร่ ต่อสาธารณชนโดยตรง

ระบบลิขสิทธิ์โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มประเทศที่ใช้ระบบการประมวลกฎหมายมีบทบัญญัติให้สิ่งที่เรียกว่า ธรรมเนียม หรือสิทธิของผู้สร้างสรรค์โดยเฉพาะเจาะจง สิทธิประเภทนี้ไม่ใช่ลิขสิทธิ์ เพราะสิทธินี้ให้แก่ผู้สร้างสรรค์ แม้ว่าผู้สร้างสรรค์นั้นจะไม่ใช่เจ้าของลิขสิทธิ์ก็ตามภายใต้หลักกรรมสิทธิ ผู้สร้างสรรค์มีสิทธิขอให้ระบุตัวตนเป็นผู้สร้างสรรค์ เมื่อผู้อื่นโฆษณางานของตน หรือมีสิทธิขอให้ยุติการดัดแปลงหรือเปลี่ยนแปลงงานหากการนั้นจะทำให้เกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ต้องเสียหาย กฎหมายภายในของประเทศที่มีระบบของกฎหมายที่ต่างกันอาจมีความแตกต่างกันในการให้สิทธิเหล่านี้ ภายใต้ระบบทรัพย์สินทางปัญญาของตน ตัวอย่างเช่น ประเทศที่ใช้กฎหมายจารีตประเพณีจะไม่นับบัญญัติธรรมเนียมไว้ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา แต่จะอยู่ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายอื่น ในทางกลับกันประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมาย จะให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์อย่างธรรมเนียมในขอบเขตของกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

การให้ความคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเริ่มต้นจากงานภายในประเทศเท่านั้น การจะได้มาซึ่งความคุ้มครองจะต้องมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเทศนั้นโดยเฉพาะ เช่น สัญชาติ ถิ่นที่อยู่และสถานที่สร้างสรรค์ หรืองานโฆษณา ในยุคก่อนเข้าใจกันว่าผู้สร้างสรรค์ที่ได้รับความคุ้มครองโดยส่วนใหญ่แล้วต้องมีสัญชาติของประเทศนั้น การให้ความคุ้มครองโดยจำกัดนี้เป็นสิ่งที่ไม่เพียงพอสำหรับกลุ่มประเทศซึ่งเป็นผู้ผลิตผลงาน ดังนั้น จึงมีความพยายามที่จะให้ได้มาซึ่งการคุ้มครองโดยสะดวกขึ้น กลไกหลัก คือการทำความตกลงทวิภาคี และพหุภาคีที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาภายในภูมิภาคขึ้น เพื่อให้มั่นใจว่าการสร้างสรรค์ทรัพย์สินทางปัญญาของประเทศหนึ่งจะได้รับการคุ้มครองในประเทศข้างเคียงอื่น ๆ ด้วยอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีนี้สามารถแก้ไขปัญหาได้ด้วยดี และได้มีการนำไปใช้ในระดับสากลที่สุด

กลุ่มประเทศในภาคพื้นต่าง ๆ ได้ทำความตกลงระหว่างประเทศขึ้นเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายความ

คุ้มครองให้กว้างขวางยิ่งขึ้น อนุสัญญากรุงปารีสเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรม (ค.ศ. 1883) เป็นความตกลงระหว่างประเทศฉบับแรกที่เปิดยุคใหม่ของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ระหว่างประเทศ ต่อมามีความตกลงระหว่างประเทศอื่น ๆ ที่มีวัตถุประสงค์เดียวกันตามมาเป็นลำดับ รวมทั้งอนุสัญญาเบิร์นเพื่อคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม (ค.ศ. 1886) อนุสัญญาโรมเพื่อคุ้มครองนักแสดง ผู้ผลิตสื่อบันทึกเสียง และองค์กรแพร์เสียงแพร์ภาพ (ค.ศ. 1961) สนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตร (ค.ศ. 1970) อนุสัญญาวอชิงตันว่าด้วยทรัพย์สินทางปัญญาที่เกี่ยวกับวงจรรวม (ค.ศ. 1989) ความร่วมมือระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการค้า หรือ Trade - Related Aspects of Intellectual Property Rights, Including Trade in Counterfeit Goods (TRIPs) ซึ่งทำขึ้นในปี ค.ศ. 1995 สนธิสัญญาสิทธิบัตร WIPO (ค.ศ. 1990) และสนธิสัญญาเกี่ยวกับการแสดงและสิ่งบันทึกเสียง WIPO (ค.ศ. 1996) ตลอดจนความตกลงอื่น ๆ ที่กำลังอยู่ในขั้นตอนการยกร่าง

วิวัฒนาการของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

ในระยะเวลาที่หนึ่งร้อยปีมานี้ ได้มีการพัฒนาการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง ในหลายแง่มุม ระบบการคุ้มครองนั้นได้มีการขยายความคุ้มครองไปยังสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองในแต่ละสาขามากขึ้น มีทั้งการขยายแขนงของทรัพย์สินทางปัญญาเองและขยายขอบเขตของการคุ้มครอง พันธกรณีระหว่างประเทศเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาถูกกำหนดขึ้นภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศที่สำคัญฉบับหนึ่ง คือ TRIPs การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาถูกนำมาเกี่ยวข้องกับกฎเกณฑ์ของการค้าระหว่างประเทศเพื่อเป็นหลักประกันการคุ้มครองอย่างมีประสิทธิภาพ

กฎหมายลิขสิทธิ์ดูเหมือนจะเป็นตัวอย่างที่ดีในการแสดงให้เห็นว่าการรวมสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองใหม่ ๆ เพิ่มเติมจากงานดั้งเดิมเมื่อเทคโนโลยีพัฒนาไปอย่างต่อเนื่อง งานที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีได้รับการยอมรับเพิ่มเติมจากงานลิขสิทธิ์แบบดั้งเดิมซึ่งครอบคลุมเฉพาะงานพื้นฐานประเภทวรรณกรรมและศิลปกรรม กฎหมายลิขสิทธิ์

ทั้งในระดับระหว่างประเทศและระดับภายในประเทศยอมรับงานซึ่งไม่เพียงแต่เกิดจากปัญหาและความชำนาญของมนุษย์ แต่ยังรวมถึงงานที่เกิดจากการใช้เทคโนโลยีอีกด้วย ความตกลงระหว่างประเทศหลายฉบับ เช่น อนุสัญญาเบิร์นเพื่อคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ค.ศ. 1883 ซึ่งแก้ไขปรับปรุงหลายครั้ง จนกระทั่งปี ค.ศ. 1971 ความตกลง TRIPs สนธิสัญญา WIPO ปี ค.ศ. 1996 เป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นการยอมรับงานใหม่และทันสมัย เช่น งานภาพถ่าย งานภาพยนตร์ งานโสตทัศนวัสดุ และล่าสุดโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตลอดจนฐานข้อมูล ถือเป็นสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองภายใต้ลิขสิทธิ์ จึงมีความจำเป็นไปได้ว่าสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองใหม่ ๆ ตะเข้าสู่ระบบลิขสิทธิ์ในอนาคตตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มสาขาของทรัพย์สินทางปัญญา ในสมัยแรกของทรัพย์สินทางปัญญาได้มีการยอมรับเพียง 2 แขนง คือ ลิขสิทธิ์ และทรัพย์สินอุตสาหกรรม เช่น สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า และการออกแบบ แขนงแรกปรากฏให้เห็นในอนุสัญญาเบิร์นเพื่อคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1886 ขณะที่แขนงที่สองปรากฏอยู่ภายใต้อนุสัญญาปารีสเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี ค.ศ. 1883 หลังจากนั้นแขนงอื่น ๆ ของทรัพย์สินทางปัญญาก็เกิดตามมาภายใต้ความตกลงระหว่างประเทศอีกหลายฉบับ อนุสัญญาโรมเพื่อคุ้มครองนักแสดง ผู้ผลิตสิ่งบันทึกเสียง และองค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพ ปี ค.ศ. 1961 บัญญัติให้ความคุ้มครองแก่สิทธิข้างเคียง อนุสัญญาอชิงตันที่เกี่ยวกับวงจรจัดทำขึ้นเมื่อปี ค.ศ. 1989 เพื่อให้ความคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศแก่การออกแบบผังภูมิวงจรรวมซึ่ง มีค่ามหาศาลในทางเศรษฐกิจกับสินค้าและบริการในยุคข้อมูลข่าวสาร ในปี ค.ศ. 1995 ความตกลง TRIPs ได้ให้ความกระจ่างแก่ปัญหาหาที่มีมาอยู่ช้านานเรื่องการมีลิขสิทธิ์ของโปรแกรมคอมพิวเตอร์และฐานข้อมูลองค์กรทรัพย์สินทางปัญญาโลก (WIPO) ได้วางกฎเกณฑ์ในการให้ความคุ้มครองแก่โปรแกรมคอมพิวเตอร์และงานที่เกี่ยวข้องในปี ค.ศ. 1996 แนวทางการพัฒนานี้จะดำเนินต่อไป หากความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยีเรียกร้องให้มีการคุ้มครองทางกฎหมายแก่ผลผลิตทางปัญญาชนิดใหม่จากมีนสมองของมนุษย์

วิวัฒนาการของระบบทรัพย์สินทางปัญญาเป็นพยานที่แสดงให้เห็นถึงการขยายขอบเขตแห่งความคุ้มครอง ในแขนงของลิขสิทธิ์ สิทธิ แต่เพียงผู้เดียวในการให้เข้าถูกบัญญัติขึ้นภายใต้ความตกลง TIRPs ขณะที่อนุสัญญาเบิร์นไม่ได้บัญญัติถึงประเด็นดังกล่าวไว้แต่อย่างใด นอกจากสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำซ้ำ ดัดแปลง และเผยแพร่ต่อสาธารณชน ความตกลง TIRPs ยังบัญญัติให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการให้เข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์ งานภาพยนตร์ และสิ่งบันเทิงเสียงอีกด้วย กลุ่มสมาชิกขององค์การการค้าโลกซึ่งยอมรับผูกพันตามความตกลง TIRPs จึงมีพันธกรณีในการตรากฎหมายภายในของตนให้สอดคล้องกับความตกลง TIRPs เกี่ยวกับความคุ้มครองชนิดใหม่นี้ในแขนงของสิทธิบัตร ความตกลง TIRPs ระบุเรื่องสิทธิแต่เพียงผู้เดียวไว้อย่างชัดเจน ขณะที่อนุสัญญาปารีสเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมปล่อยให้การกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวเป็นเรื่องกฎหมายภายในประเทศคู่สัญญา

พัฒนาการอีกอย่างหนึ่งของระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา คือ การรวมกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศทั้งหลายไว้ในความตกลงฉบับเดียวกัน แนวทางนี้ได้มีการกล่าวถึงในการเจรจา GATT รอบอุรุกวัย ซึ่งปรากฏผลในความตกลง TIRPs กลยุทธ์ของความตกลง TIRPs คือ ความตกลงนี้จะผูกพันประเทศสมาชิกของ WTO ให้ต้องยึดถือตามความตกลงระหว่างประเทศสำคัญที่มีอยู่จำนวนหนึ่งซึ่งความตกลง TIRPs ได้อ้างตัวเป็นฐานแห่งการคุ้มครอง นอกจากนี้ความตกลง TIRPs เองยังสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ขึ้นอีกด้วย ในเรื่องบรรดาความตกลงระหว่างประเทศที่มีอยู่แล้วนั้นความตกลง TIRPs มิได้แทนที่ความตกลงดังกล่าว แต่ทำหน้าที่เป็นส่วนเพิ่มเติมความตกลงนั้นเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้แก่การคุ้มครองในระดับระหว่างประเทศ กลุ่มประเทศสมาชิกของ WTO ซึ่งมีได้เป็นภาคีในความตกลงดังกล่าวจึงต้องผูกพันตามความตกลงเหล่านั้นโดยทางเทคนิค โดยผ่านพันธกรณีที่กำหนดไว้ตามความตกลง TIRPs นั้นเอง

นอกจากนี้วิวัฒนาการที่เด่นชัดของการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา ยังเกี่ยวกับการพิงพาซึ่งกันและกันในประเด็นเรื่องการค้าระหว่าง ประเทศและทรัพย์สินทางปัญญา การเจรจา GATT รอบอุรุกวัยวาง สถานะไว้ว่า การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเกี่ยวพันกันกับการค้า ระหว่างประเทศเนื่องจากขาดความคุ้มครองที่มีประสิทธิภาพ เพียงพอจะนำมาซึ่งการบิดเบือนทางการค้าความเกี่ยวข้องของ องค์ประกอบทั้งสองได้รับรองในความตกลง TIRPs ภายใต้ กระบวนการระงับข้อพิพาทและการใช้ความตกลง GATT 1994 และ ถือว่าการบังคับทางการค้าเป็นสิ่งชอบด้วยกฎหมายที่จะปฏิบัติได้ หากประเทศสมาชิกของ WTO ไม่ปฏิบัติตามพันธกรณีในการให้ความ คุ้มครองเชื่อกันว่ากลไกนี้จะทำให้การคุ้มครองมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น กว่าวิธีการอย่างเดิมภายใต้บรรดาความตกลงระหว่างประเทศที่มีอยู่ ซึ่งมีสภาพบังคับที่อ่อนแอ

การเข้าเป็นภาคีในความตกลงระหว่างประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครอง ทรัพย์สินทางปัญญา

ประเทศไทยเป็นภาคีในอนุสัญญาก่อตั้งองค์การทรัพย์สินทางปัญญา โลก (WIPO) ตั้งแต่วันที่ 25 ธันวาคม พ.ศ. 2532 (ค.ศ. 1989) อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในความตกลงระหว่าง ประเทศที่เกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาเพียง 2 ฉบับ แม้ว่า ประเทศไทยจะมีกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาที่มีแขนงสาขาที่ กว้างขวางก็ตาม

ประเทศไทยเข้าร่วมในประชาคมระหว่างประเทศในทางทรัพย์สิน ทางปัญญาครั้งแรกใน พ.ศ. 2474 (ค.ศ.1931) เมื่อประเทศไทยเข้า เป็นภาคีในอนุสัญญาเบิร์นเพื่อคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ซึ่งแก้ไขและปรับปรุงที่กรุงเบอร์ลิน ในปี ค.ศ. 1908 เพื่ออนุวัติการ ตามพันธกรณีจึงได้มีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและ ศิลปกรรม พ.ศ 2474 ขึ้นในปีเดียวกันพันธกรณีของประเทศไทยที่มี

อยู่ตามอนุสัญญาเบิร์นได้เปลี่ยนแปลงครั้งแรกใน พ.ศ. 2523 (ค.ศ. 1980) เมื่อประเทศไทยได้เข้าผู้พันตามพิธีสารกรุงปารีส ค.ศ. 1971 ในบทบัญญัติด้านการบริหารเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2523 พันธกรณีของประเทศไทยตามอนุสัญญาเบิร์นได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) เมื่อประเทศไทยได้ทำคำประกาศต่อองค์การทรัพย์สินทางปัญญาโลกว่าจะขยายผลของความผูกพันไปยังบทบัญญัติด้านสารบัญญัติ (มาตรา 1 ถึง 21) ของพิธีสารกรุงปารีส ค.ศ. 1971 การเข้าผูกพันมีผลสมบูรณ์เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) ทำให้ประเทศไทยต้องผูกพันเต็มที่ตามพิธีสารกรุงปารีส ค.ศ. 1971 ทั้งบทบัญญัติด้านสารบัญญัติ (มาตรา 1 ถึง 21) และบทบัญญัติด้านการบริหาร (มาตรา 22 ถึง 38)

นอกเหนือจากอนุสัญญาเบิร์นซึ่งเป็นความตกลงระหว่างประเทศหลัก เกี่ยวกับการคุ้มครองลิขสิทธิ์ระหว่างประเทศมีข้อน่าสังเกตว่า ประเทศไทยไม่เคยเข้าเป็นภาคีในความตกลงระหว่างประเทศใด แม้ว่าประเทศไทยจะตรากฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาหลายฉบับก็ตาม แม้ว่าประเทศไทยจะไม่ต้องผูกพันตามความตกลงระหว่างประเทศใด ๆ ที่เกี่ยวกับการให้ความคุ้มครองแก่สิ่งที่ได้รับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา นอกจากความผูกพันตามอนุสัญญาเบิร์น ประเทศไทยเองก็ยังยอมรับหลักสากลและบทบัญญัติในความตกลงระหว่างประเทศบางฉบับ อนุสัญญาปารีสเพื่อคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมมีอิทธิพลอย่างมากในการรังกฎหมายคุ้มครองสิทธิบัตรและเครื่องหมายการค้าของไทย กฎหมายเครื่องหมายการค้าปัจจุบันยอมรับการจำแนกสินค้าและบริการตามบทบัญญัติของความตกลงนี้ซึ่งเรื่องการจำแนกระหว่างประเทศซึ่งสินค้าและบริการระหว่างประเทศเพื่อวัตถุประสงค์ในการจดทะเบียนเครื่องหมาย นอกจากอนุสัญญาเบิร์นแล้วยังมีความตกลง TIRPs ซึ่งประเทศไทยและประเทศส่วนใหญ่ในประชาคมโลกยอมรับและต้องบังคับตามพันธกรณี โดยการปรับปรุงและตรากฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของตน

เนื่องจากการอนุรักษ์ทรัพยากรความตกลง TIRPs มีผลให้ต้องยอมรับความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาบางฉบับซึ่งอ้างถึงในคความตกลง TIRPs ประเทศไทยเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้าเป็นภาคีในความตกลงระหว่างประเทศเฉพาะเรื่องเหล่านั้นถึงกระนั้นประเทศไทยก็ยังสนใจในการเข้าร่วมสนธิสัญญาความร่วมมือทางด้านสิทธิบัตร (PCT) คณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรเพื่อทบทวนพระราชบัญญัติสิทธิบัตรมีความเห็นว่าการเข้าเป็นภาคีจะเป็นประโยชน์กับผู้ประดิษฐ์ชาวไทยในเรื่องของการจดทะเบียนระหว่างประเทศ เนื่องจากการยื่นคำขอสามารถทำได้ในประเทศไทย และผู้ยื่นคำขอสามารถระบุประเทศซึ่งตนประสงค์จะได้รับคุ้มครองได้หลายประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น การสอบค้นระหว่างประเทศจะมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นภายใต้ระบบดังกล่าวและผู้ยื่นคำขอสามารถประหยัดค่าใช้จ่ายมากกว่าการแยกยื่นคำขอกับสำนักงานสิทธิบัตรหลาย ๆ แห่ง ดังนั้น คณะกรรมการสภาผู้แทนราษฎรจึงสรุปว่ารัฐบาลไทยควรดำเนินการเพื่อเข้าร่วมในสนธิสัญญาความร่วมมือด้านสิทธิบัตรโดยเร็ว

มีบทเคราะห์ที่แสดงถึงประโยชน์ของการเข้าเป็นภาคีใน PCT จะเป็นคุณแก่ประเทศและผู้ประดิษฐ์ชาวไทย คาดกันว่ารัฐบาลไทยจะมีท่าทีเดียวกันกับฝ่ายนิติบัญญัติและประเทศไทยจะเข้าเป็นภาคี PCT ในอีกไม่ช้านี้

ในเรื่องเครื่องหมายการค้า คาดกันว่าประเทศไทยจะเข้าร่วมในความตกลงระหว่างประเทศพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2542 บัญญัติว่า ในกรณีที่ประเทศไทยเป็นภาคีอนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองเครื่องหมายการค้า หากคำขอจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นไปตามบทบัญญัติของอนุสัญญาหรือความตกลงระหว่างประเทศดังกล่าวจะถือว่าคำขอนั้นเป็นคำขอภายใต้พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า เข้าใจได้ว่า บทบัญญัตินี้เป็นการเตรียมการในการเข้าเป็นภาคีของความตกลงมาตรฐานเกี่ยวกับการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้าระหว่างประเทศและพิธีสารตามความตกลงนั้น เนื่องจากบทบัญญัติดังกล่าว

สอดคล้องกันกับหลักการของความตกลงมาดริดในเรื่องการยื่นคำขอระหว่างประเทศที่ว่า การจดทะเบียนประเทศสามารถทำได้หากเครื่องหมายนั้นเป็นเครื่องหมายที่สามารถทำได้หากเครื่องหมายนั้นเป็นเครื่องหมายที่สามารถจดทะเบียนได้ภายในประเทศของผู้ยื่นคำขอ หรือเป็นเครื่องหมายที่สามารถจดทะเบียนได้ภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคภายใต้พิธีสารมาดริด

ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญา

ตั้งแต่ความตกลง TIRPs ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางจากประชาคมโลก ประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาก็ต้องหลากหลายไปตามความตกลง TIRPs ส่วนที่ 2 ของความตกลง TIRPs ซึ่งมีชื่อว่า "มาตรฐานเกี่ยวกับการมี ขอบเขต และการใช้สิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา" จำแนกทรัพย์สินทางปัญญาออกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. ลิขสิทธิ์ และสิทธิเกี่ยวเนื่อง
2. เครื่องหมายการค้า
3. สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์
4. การออกแบบอุตสาหกรรม
5. สิทธิบัตร
6. การออกแบบผังภูมิ (ภูมิสภาพ) ของวงจรรวม
7. การคุ้มครองข้อสนเทศที่ไม่เปิดเผย

ปัจจุบันประเทศไทยได้ตรากฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาขึ้นจำนวนหนึ่งซึ่งจะได้ขยายความรายละเอียดในบทต่อ ๆ ไป นอกเหนือจากความตกลง TIRPs ประเทศไทยเป็นภาคีเพียงอนุสัญญาเบิร์นเพื่อคุ้มครองงานวรรณกรรมและศิลปกรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2474 (ค.ศ. 1931) ขณะนี้ประเทศไทยภาคยานุวัติอนุสัญญาเบิร์นฉบับแก้ไขปรับปรุงที่กรุงปารีส ปี ค.ศ. 1971 แต่ประเทศไทยยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีในอนุสัญญากรุงปารีสว่าด้วยการคุ้มครองทรัพย์สินทางอุตสาหกรรมเช่นเดียวกับที่ยังไม่ได้เข้าเป็นภาคีในความตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญาฉบับใดอีกเลย ถึง

กระนั้นกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาปัจจุบันของไทยก็ได้รับรองมาตรฐานระหว่างประเทศอย่างมากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ เพื่อลดผลกระทบในประโยชน์แห่งชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศ พระราชบัญญัติสิทธิบัตรเครื่องหมายการค้าเป็นสิ่งยืนยันแนวทางนี้ เพราะพระที่มีการร่างกฎหมายเหล่านี้ก็ยอมรับกฎเกณฑ์นี้ใช้กันอย่างกว้างขวางโดยสมัครใจ

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกของ WTO และเป็นประเทศกำลังพัฒนา การตรากฎหมายใหม่ตลอดจนการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่มีอยู่ในปัจจุบันให้สอดคล้องเป็นไปตามความตกลง TIRPs จะต้องทำให้เสร็จสิ้นภายในวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) ขณะที่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาซึ่งแก้ไขปรับปรุงและตราขึ้นเพื่อเป็นไปตามความตกลง TIRPs มีดังนี้

1. พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (ค.ศ. 1994)
2. พระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ. 2522 (ค.ศ. 1979) และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ในปี พ.ศ. 2535 (ค.ศ. 1992) และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999)
3. พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 (ค.ศ. 1991) และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) ในปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000)
4. พระราชบัญญัติคุ้มครองพันธุ์พืช พ.ศ. 2542 (ค.ศ. 1999)
5. พระราชบัญญัติคุ้มครองแบบผังภูมิของวงจรรวม พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000)

นอกเหนือจากกฎหมายดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีร่างกฎหมายอีก 2 ฉบับ ซึ่งอยู่ในขั้น ตอนกระบวนการทางนิติบัญญัติ คือ กฎหมายเกี่ยวกับสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ และกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองความลับทางการค้า อย่างไรก็ตาม คาดกันว่าประเทศไทยจะบรรลุตามพันธกรณีภายในปี พ.ศ. 2543 (ค.ศ. 2000) เมื่อได้รับการตรา

เป็นกฎหมายเรียบร้อยแล้ว

กลุ่มงานแผนงานและประเมินผล
กรมทรัพย์สินทางปัญญา
30 สิงหาคม 2548

ที่มา: กรมทรัพย์สินทางปัญญา กระทรวงพาณิชย์

<http://www.ipthailand.org/>